

[Indenrigsministeren.]

Genstand for en indgaaende Førstebehandling og blev henvist til et Udvalg, men dette afsluttede ikke sit Arbejde, og Lovforslaget fremsættes derfor paa ny i uændret Skikkelse, bortset fra enkelte Ændringer af rent formel Natur. I de Bemærkninger, som i Fjor ledsagede Lovforslaget, var der udførligt redegjort for dette, og det var ledsaget af en Række Tabeller, som viste dets Virkning paa tidligere Valg. Ogsaa i Aar vil ærede Medlemmer finde Lovforslaget ledsaget af et ret omfattende Materiale og en Samling Tabeller, idet Forholdet er dette, at der fra Udvalgets Side blev rettet en Række Forespørgsler angaaende Anvendelsen af forskellige Valglovsplaner paa de senere Valg i Aarene 1920, 1924 og 1926, og endvidere andre ret dybtgaaende Spørgsmaal i Tilknytning til Lovforslaget. Besvarelsen af disse Forespørgsler krævede et meget omfattende Arbejde, og jeg vil gerne her udtale, at naar det lykkedes at føre dette igennem i Løbet af ganske faa Uger, skyldes det den Energi, hvormed Ministeriets Ekspert i disse Sager, Fuldmægtig Elberling, tog Opgaven op, og den Dygtighed i Behandlingen af saadanne Problemer, som han besidder.

Jeg skal gøre nogle ganske faa Bemærkninger angaaende de Bilag, som ledsager Lovforslaget. Som Bilag I vil man finde trykt en Skrivelse fra det Udvalg, som behandlede Sagen i forrige Rigsdagssamling, dateret 20. Januar 1928. Denne Skrivelse indeholder en Række af Spørgsmaal, hvoraf det første gaar ud paa at faa undersøgt Virkningen af en Valgordning baseret paa 100 lige store Valgkredse, suppleret med et bevægeligt Antal Tillægsmandater; Undersøgelsen skulde gaa ud paa at skaffe Rede paa, hvor mange Suppleringsmandater der paa Grundlag af en saadan Valgkredsordning vilde være fornødne for at opnaa fuld Forholdsmæssighed ved de tre nævnte Valg i 1920, 1924 og 1926. Det viser sig, at i 1920 vilde 146 Mandater have været fornødne, det vil altsaa sige foruden de 100 Kredsmandater 46 Tillægsmandater, i 1924 vilde der behøves 55 Tillægsmandater, altsaa i alt 155 Mandater, og i 1926 60 Tillægsmandater, altsaa i alt et Medlemsantal af 160. — Endvidere vil man finde en Redegørelse for en Valgordning nogenlunde svarende til den her nævnte, saaledes at de 100 omtrent lige store Valgkredse skulde suppleres med 20 faste Tillægsmandater, som eventuelt skulde fordeles paa Omraaderne, og ovenpaa disse igen et bevægeligt Antal Mandater. Det er ganske klart, at med en saadan Begrænsning

med Hensyn til Fordelingen, som her er fastsat, sammenlignet med denforannævnte Valgmaade, maa Suppleringsmandaternes Tal i hvert Fald ikke kunne formindskes, men højest sandsynligt forøges, og det vil da ogsaa fremgaa af Tabellerne, som ledsager Besvarelsen, at der vilde behøves i de 3 Valgaaer, som er nævnt, henholdsvis 46, 58 og 63 Tillægsmandater. Man vil altsaa se, at ingen af de Valgordninger, som man i Udvalget har beskæftiget sig med, vil give et rimeligt Medlemstal i dette høje Ting, naar fuld Forholdsmæssighed skal tilvejebringes, og at i hvert Tilfælde en Reduktion af Folketingets Medlemstal paa Grundlag af en saadan Ordning er udelukket.

Endvidere havde Udvalget ønsket Oplysning om Betydningen af, at de nuværende 117 Opstillingskredse gøres lige store og Antallet af Tillægsmandater bevægeligt, medens Valgmaaden i øvrigt opretholdes, saaledes som vi nu har den. Jeg vil gerne i Anledning af denne Forespørgsel gøre nogle Bemærkninger, som eventuelt kan faa Betydning ved den kommende Behandling af Sagen. Jeg har nemlig tidligere her i dette høje Ting omtalt, at en af de beklagelige Følger af den nuværende Valgordning er, at til Opstillingskredse er der i Befolkningen hidtil uløseligt knyttet Forestillingen om Valgkredse, og det Spørgsmaal, som her foreligger, er i Virkeligheden Udtryk for, at en saadan Forveksling ogsaa har banet sig Vej ind i det høje Folketing. Thi Valget, som det nu foregaaer, er i Virkeligheden et Forholdstalsvalg i Amtskredse. Man opererer ved Mandaternes Fordeling paa Partierne med de i Amtskredsen indenfor den enkelte Opstillingskreds faldne Stemmer, og ved Udvælgelsen af de Kandidater, som er valgt, opererer man med de Stemmer, der er faldet paa den enkelte Kandidat i samtlige Opstillingskredse i Amtet, uden Hensyn til om Stemmerne hidrører fra vedkommende Kandidats egen Opstillingskreds eller fra andre Opstillingskredse, og da Vælgerne kan stemme udenfor Opstillingskredsene og synes at have en stigende Tendens til at gøre dette, og en Kandidat endvidere kan stille sig i saa mange Kredse i Amtet, som han ønsker og kan skaffe Stillere til, udslettes derigennem Betydningen af Kandidatens Preferencestilling med Hensyn til de Partistemmer, der er faldet paa ham i hans egen Opstillingskreds, og dermed svækkes ogsaa i stigende Grad fra Valg til Valg Betydningen af, om Opstillingskredsene er lige store eller de ikke er det. Det er jo aabenbart, at Forespørgeren har ønsket at faa Rede paa, hvorledes